

Korrealita (solidarita).

I. Pojem.

Korrealita jest poměr obligační, záležející v tom, že z více osob, k jednomu a témuž plnění zavázaných neb oprávněných, jeden každý z více dlužníků v příčině celku jest zavázán po případě jeden každý z více věřitelů celek pohledávati jest oprávněn, avšak s tím právním účinkem, že byl-li celek jednou plněn, zaniká poměr obligační nejen pro toho dlužníka, jenž plnil, resp. pro toho věřitele, jemuž bylo plněno, nýbrž pro všechny. Korrealita sluje aktivnou, vyskytuje-li se na straně věřitelů (*correi stipulandi*) a passivnou, vyskytuje-li se na straně dlužníků (*correi promittendi*); tato poslednější přihází se mnohem častěji. Není vyloučeno, aby korrealita byla i na straně dlužníků i na straně věřitelů zároveň.

Dle práva našeho kryje se pojem korreality s pojmem solidarity, jak praxis všeobecně, theorie pak až na nepatrné výjimky (Unger) uznává. I theorie obecného práva neznala až do nejnovější doby rozdílu mezi obligacemi korreálnými a solidárními. Teprve v tomto století počal se činiti rozdíl mezi korrealitou a pouhou solidaritou, když totiž bylo zjištěno, že dle klassického římského práva *litis-contestace*, s jedním ze společných dlužníků předsevzatá, v určitých případech ostatní spoludlužníky osvobozuje, v jiných případech pak nikoliv. Dle nauky, k níž základ položil Keller ve svém spise »Ueber die Litiscontestation im Urtheil« (1827) a již pak blíže objasnil Ribbentrop ve svém spise »Zur Lehre von der Correalobligation« (1831), jest korreální obligace obligací jednotnou (*una eademque obligatio*) s více subjektivními vztahy (t. zv. theorie jednoty). Naproti tomu v případech pouhé solidarity spatřováno více od sebe odloučených obligací (*plures obligationes*), z nichž však každá k témuž plnění směřuje. Bylo-li jednou plněno, zanikají tím nepřímou i ostatní obligace proto, že není tu předmětu, k němuž by se vztahovaly, dle jiných proto, že jediným plněním i účel všech ostatních obligací byl dosažen a jedno a totéž plnění dvakrát pohledáváno býti nesmí (t. zv. theorie mnohosti). Obě theorie mají své odpůrce i stoupence, aniž by však sporná ta otázka rozřešena byla způsobem, všeobecně uznávaným. Hlavní rozdíl záleží asi v tom, že při korrealitě jednota více oprávnění resp. závazků má svůj základ ve vůli stran, kdežto při pouhé solidaritě vzchází jednota ta bez ohledu na vůli účastněných osob. Obč. zákoník hlásí se k principu korreality, jak nejen z textování, nýbrž i z nadpisu § 891 na jevo jde. I úřední rejstřík k obč. zákoníku (1811) poukazuje pod heslem »závazek solidární« na »korrealitu«.

Obchodní zákoník mluví o »solidárních« závazcích, aniž by se tím chtěl vysloviti, jak z konferenčních protokolů na jevo jde, pro existenci jedné či více obligací (srv. i konk. řád § 19). Dle rakouského práva jest tedy rozeznávání mezi korrealitou a pouhou solidaritou bezpředmětné a proto bude obou výrazů užíváno promiscue.

II. Vznik poměru korreálního. Korrealita vzchází

A. smlouvou. O. o. z. pojednává pod marginální rubrikou »korrealita« (§§ 891—896) jen o korreálním poměru, smlouvou založeném. Slíbí-li více osob plniti týž celek k ruce společné a nerozdílné v ten způsob, že se jeden za všechny a všichni za jednoho výslovně zavážou, jest zavázána každá jednotlivá osoba ve příčině celku (§ 891 1. věta o. o. z.) Přislíbí-li někdo naproti tomu více osobám týž celek a jsou-li tyto výslovně oprávněny, celek ten rukou společnou a nerozdílnou pohledávati, musí

dlužník plniti celek tomu věřiteli, který jej nejprve o to požádá (§ 892 srv. i § 1203 o. o. z.) Má-li tedy ať si již aktivná či passivná korrealita ze smlouvy vzejíti, jest k tomu potřebí výslovné úmluvy stran. Výrazy, jichž při tom nejčastěji se užívá, jsou: »rukou společnou a nerozdílnou«, »jeden za všechny a všichni za jednoho«, »solidárně«, »in solidum« a pod. I ten, kdo se zaručil »jako rukojmí a plátce«, ručí jako spoludlužník rukou společnou a nerozdílnou za celý dluh (§ 1357 o. o. z.) a to jako smluvní dlužník korreální. Rovněž i ten, kdo zaručí se za osobu, jež osobně ku závazkům jest nespůsobilá, jest zavázán jako spoludlužník k ruce společné a nerozdílné (§ 1352, 896 o. o. z.). I ten, kdo bez podmínek rukojemství k závazku jako spoludlužník přistoupí, zavázán jest i bez výslovného prohlášení se solidárně, je-li předmět plnění nedělitelný (§ 1347, 890 o. o. z.).

V těchto výjimečných případech vzbývá tedy poměr korreální, i když nestalo se výslovné prohlášení, k tomu směřující; v ostatních případech, kde nestalo se toto výslovné prohlášení, má se za to, že společný smluvní závazek neb společné právo ze smlouvy, jest rozděleno. V takových případech jest tedy jak pohledávka tak i dluh dle zásad o společném vlastnictví rozdělena a v pochybnosti pokládá se pak za to, že podíly sobě se rovnají. (§ 839 o. o. z.). Výjmouc případy v zákoně stanovené zavázán jest tedy z více spoludlužníků věci dělitelné každý jen ve příčině své části a zrovna tak musí se z více společníků věci dělitelné každý spokojiti s podílem naň připadajícím. (§ 889 o. o. z.) Ovšem, jest při tom vždy od případu ku případu rozhodnutí otázku předběžnou, zda plnění, jež jest předmětem závazku resp. oprávnění, jest dělitelno čili nic.

Nebyl-li opak smluven (nál. ze dne 4. února 1875 č. 12565 sb. 5618), nemá dvojí pojištění za následek ztrátu nároku a zavázání jsou oba pojišťovatelé ve příčině úplné náhrady (nál. ze dne 13. května 1869 č. 4801 sb. 4313). Byl-li advokát zmocněn více mandanty společně, ručí tito solidárně za útraty vzešlé zastupováním (nál. ze dne 18. listopadu 1864 č. 8516 sb. 2017; nál. ze dne 10. srpna 1864 č. 5652 sb. 1959).

Je-li předmět plnění nedělitelný, jest dle § 890 o. o. z. rozeznávati: Je-li v tomto případě jedinému věřiteli zavázáno více spoludlužníků, jde o korrealitu (ex lege) a více spoludlužníků jest zavázáno solidárně; jestli však naproti tomu jest tu jen jediný dlužník a více spoluvěřitelů, pak musí tito býti uspokojeni stejnoměrně a nejsou tedy oprávněni korreálně (solidárně), leč že by to bylo přímo umluveno; také neosvobozuje se dlužník, plní-li nedělitelný předmět jednomu věřiteli, vyjímaje, že by ostatní spoluvěřitelé s tím souhlasili. Nedělitelný jest závazek více cedentů ve příčině dobytosti pohledávky. (nál. ze dne 24. března 1857 č. 2160 sb. 320).

B. posledním pořizením: Z pravidla tíží odkazy všechny dědice dle poměru jich podílů (§ 649 o. o. z.). Ale zůstavitel může uložit více dědicům, aby solidárně plnili odkaz; pak stávají se dědici ti korreálními dlužníky; zůstavitel může však také naříditi, aby odkaz té neb oné z více osob (alternativně) byl plněn; tyto osoby jsou pak korreálními věřiteli.

C. ze zákona:

1. V obč. zákonníku shledáváme se s těmito případy passivní korreality, t. zv. nevlastní korreality (Savigny, Obligationenrecht):

a) Spravuje-li více poručníků společně jmění nezletilcovo neb rozdělí-li správu mezi sebe beze schválení soudního, ručí za veškeru škodu,

nezletilci tím vcházející, solidárně (§ 210 o. o. z.); totéž platí ohledně více opatrovníků, jmění nějaké spravujících. (§ 280 o. o. z.)

b) Více dědiců zavázáno jest před soudním odevzdáním dědictví legatářům a věřitelům pozůstalostní rukou společnou a nerozdílnou (§ 550 o. o. z.), po odevzdání zavázání jsou solidárně jen ti dědici, již přijali společné dědictví bez právního dobrodiní inventáře (§ 820 o. o. z.); užili-li však tohoto dobrodiní, zavázán jest po odevzdání pozůstalosti každý jednotlivý dědic jen dle poměru svého podílu, a to i ve příčině těch břemen, jež podstatu pozůstalosti nepřevyšují. (§ 821 o. o. z.)

c) Při věcech nedělitelných nastává solidarita ex lege bez ohledu na smlouvu (§ 890 o. o. z.) (viz. A.).

d) Koupeno-li dědictví, mohou se věřitelé dědictví a odkazovníci obrátiti ve příčině svého uspokojení jak na kupce dědictví tak i na dědice (§ 1282 o. o. z.).

e) Způsobilo-li škodu více osob, zavázány jsou solidárně k náhradě škody, byla-li škoda způsobena zúmyslně neb nelze-li podíl jednotlivců na poškození určit (§ 1302 o. o. z.). Do jaké míry zavázáno jest více spoludlužníků proto, že závazek svůj nesplnili, jest posouditi dle povahy smlouvy (§ 1303 o. o. z.). Aktivní společníci ve sporu zavázání jsou solidárně ve příčině nákladu sporu (roz. nejv. s. dv. sb. »Gl. U.« č. 7167, 5001, 3798 a j.). Zda zavázání jsou pasivní společníci ve sporu ve příčině útrat sporných rozděleně čili nic, posouditi jest dle povahy zažalovaného závazku (roz. nejv. s. dv. sb. »Gl. U.« č. 10214, 8813, 3871 a p.). Dle nálezu ze dne 19. července 1887 č. 8338 rep. nál. č. 135 zavázáno jest více společníků ve sporu, k náhradě útrat processních odsouzených, solidárně v příčině zaplacení útrat těch, nebyl-li v rozsudku poměr ten jinak stanoven.

2. Dle práva obchodního:

a) sluší dvě neb několik osob, jestliže naproti někomu jinému v jednání nějakém, jež s jejich strany jest obchodem, společně se zavázaly, pokládati za dlužníky solidární, ač nevychází-li opak toho z úmluvy s věřiteli na jevo (čl. 280 obch. zák.).

b) Veřejní společníci právi jsou ze všech závazků společenských solidárně a veškerým svým jměním. Úmluva opačná naproti osobám třetím nemá právního účinku (čl. 112 obch. z.); právě tak více osobně zavázaných společníků společnosti kommanditní (čl. 150 obch. z.).

c) Při kommanditní společnosti na akcie jsou vydatelé akcií nebo podílů akciových, jež svědčí majiteli neb vyhotoveny jsou na obnos menší než 300 zl. r. m., zavázání solidárně za veškeru škodu, jež vydáním jich majitelům vzešla (čl. 173 obch. z.); právě tak i vydatelé akcií neb podílů akciových před schválením a zápisem do rejstříku obchodního (čl. 178 obch. z.).

d) Členové představenstva a liquidatoři společnosti akciové zavázání jsou solidárně za podmínek čl. 241 a 245 obch. z.

e) Tichý společník, jehož jméno obsahuje firma majitele živnosti obchodní, zavázán jest věřitelům společnosti osobně a solidárně (čl. 259 obch. z.).

f) Spojilo-li se více osob k jednotlivým obchodům na společný účet, jest každý účastník, jednal-li zároveň z příkazu a jménem ostatních účastníků, neb jednal-li všichni účastníci společně nebo skrze společného plno-

mocníka, naproti osobám třetím zavázán a oprávněn solidárně (čl. 269 obch. z.).

3. Dle práva směnečného jest (solidárně) způsobem směnečným zavázán vydatel, akceptant a indossant směnky, jakož i každý, kdo směnku, kopii směnky, akcept nebo indossament spolupodepsal, byť by to byl učinil jen jako rukojmí (per aval) (čl. 81 sm. ř.).

4. Dle trestního řádu (§ 389 tr. ř.) má býti každý z více spoluúčastníků zvlášť odsouzen, aby nahradil náklady, které vzešly jeho vyživováním ve vazbě vyšetřovací, jeho obhajováním, vykonáním trestu neb zvláštními událostmi, jen při něm se vyskytnuvšími, neb jeho zvláštním proviněním. Ku zaplacení všech jiných nákladů řízení trestního mají býti odsouzeni všichni spoluvinníci a účastníci rukou společnou a nerozdílnou, leč že by soud ze zvláštních důvodů závazek ten omezil.

5. Dle zákona poplatkového ručí solidárně osoby, jmenované v § 71 a §§ 73, 74 zák. pop. ze dne 9. února 1850 za zapravení poplatku kolkového a za náležité užívání kolků, jakož i za poplatky, jež přímo jest odváděti.

III. Účinky poměru korreálního.

Z povahy korreality jako jednotné povšechné obligace plynou tyto důsledky:

1. Právní poměr mezi korreálními věřiteli a dlužníky korreálními.

a) Při *passivní* korrealitě zavázán jest každý jednotlivý korreální dlužník ve příčině celého předmětu. Věřitel má na vůli, chce-li o splnění své pohledávky v celku neb dle libovolných dílů její nastupovati na jediného spoludlužníka, některé z nich neb na všechny buď společně buď na každého samostatně. Praktický význam solidárního dluhu spočívá také hlavně v této volnosti, jež věřiteli jest vyhrazena a v jistotě, již takto má pro své uspokojení. Tak na př. jest hypotékárnímu věřiteli ponecháno na vůli, aby nastupoval o zaplacení své pohledávky, simultanní hypotékou zjištěné, na jednotlivé držitele hypotékární dle podílů, jež sám si určí (nál. ze dne 18. února 1869 č. 61.). Toto právo přísluší jemu i po podané žalobě; byl-li pak od některého ze spoludlužníků jen částečně uspokojen, může zbytek na ostatních pohledávati (§ 891 o. o. z.). Je-li více osob zavázáno solidárně ve příčině téže pohledávky a upadnou-li osoby ty každá zvlášť do konkursu, může věřitel svou pohledávku celým obnosem u každého jednotlivého konkursu ku platnosti přivésti a při rozdělování v jednotlivých podstatách konkursních bráti kvoty, na jeho pohledávku připadající, až k úplnému svému uspokojení (§ 19 konk. ř.).

b) Při *aktivní* korrealitě musí dlužník celý předmět plniti tomu korreálnímu věřiteli, který jej nejprve o to požádá. Přihlásí-li se tedy více věřitelů současně, rozhoduje předstižení. Byl-li jeden ze spoluvěřitelů dlužníkem úplně uspokojen, pomíjí tím i nároky ostatních spoluvěřitelů (§§ 892, 893 o. o. z.). Bylo-li plněno částečně, lze pohledávati jen zbytek.

2. Vzájemný právní poměr mezi účastníky (*correi*).

a) Vejde-li některý ze spoludlužníků s věřitelem v tužší podmínky (na př. vyšší úrok), není to ostatním na úkor, a prominutí neb osobození, jež některý spoludlužník pro svou osobu obdrží, nevztahuje se na ostatní. Zapravil-li některý solidární dlužník celý dluh ze svého, jest dle § 896 o. o. z. oprávněn žádati na ostatních náhradu a nemá k tomu zapotřebí,

aby jemu věřitel své právo postoupil; (jinak ovšem zaplatí-li kdo třetí dluh za dlužníka (§§ 1422, 1423 o. o. z.). Není-li nějakého zvláštního poměru mezi dlužníky korreálními (na př. jinaká úmluva), závázání jsou zaplativšímu korreálnímu dlužníkovi díly stejnými a nikoli solidárně (nález sb. »Gl. U.« č. 7121.). Byl-li některý z nich nezpůsobilý se zavázati neb nemůže-li závazek svůj splniti, musí rovněž všichni spoludlužníci podíl takto vybývající na se vzítí. Osvobození, jehož se jednomu spoludlužníku dostalo, nemůže ostatním býti na škodu, nastupuje-li se o náhradu (§§ 896, 894 o. o. z.). O vzájemném právu regressním více konkursních podstat, solidárně zavázaných srv. § 19 konk. ř. 2. věta.

b) Pokud z více spoluvěřitelů, jimž týž celek k ruce společně a nerozdílné byl přislíben, ten, jemuž celý předmět byl plněn, ostatním věřitelům jest práv, jest posouditi dle zvláštních, mezi spoluvěřiteli stávajících, právních poměrů. Není-li tu poměru takového, není druhému nijak zavázán (§ 895 o. o. z.). Takové zvláštní poměry, pro něž vzchází právo regressní na ostatní korreální věřitele, vyskytují se obyčejně při společnosti výdělkové (§ 1193 o. o. z. čl. 109 obch. z.) neb při zmocnění.

IV. Důvody zániku poměru korreálního.

Korrealita zaniká buď následkem takových skutečností, jež zrušují poměr obligační ohledně všech korreů a tedy absolutně působí, neb následkem takových skutečností, jež zrušují dotčený poměr obligační jen mezi těmi korrey, v jejichž osobě se přihodily a tudíž jen relativně působí.

1. Absolutní důvody zániku:

- a) placení a plnění na místě placení,
- b) složení dluhu k soudu (§ 1425 o. o. z.),
- c) nahodilá úplná zkáza (§ 1438 o. o. z.),
- d) novace,
- e) uplynutí doby, na niž byl závazek omezen, pakli pohledávka během této určité doby nebyla ke platnosti přivedena.

2. Relativní důvody zániku:

a) Vzdáním se věřitele zaniká závazek toho korreálního dlužníka, v jehož prospěch se vzdání stalo (§ 894, 1444 o. o. z.). Jestliže však vzdání se mělo býti pro dlužníka osvobozeného darem, osvobozují se tím zároveň i ostatní (nál. č. 3966 sb. č. 7990).

b) Splynutím (konfusí) práva a závazku v jedné osobě, tak na př. stane-li se věřitel dědicem korreálního dlužníka neb naopak, nemění se ničeho na závazku ostatních korreálních spoludlužníků resp. právech ostatních spoluvěřitelův. Důsledně tedy nezaniká konfusí pohledávka a zástavní právo, stane-li se jeden z korreálních dlužníků dědicem věřitelovým (nález sb. »Gl. U.« č. 3842).

c) Promlčení nemá nutně vždy za následek zánik práva a závazku pro všechny věřitele resp. dlužníky; promlčení může totiž pro jednotlivé korrey v různé době počítí a se dokonatí. Z toho, jakož i z principu § 894 o. o. z. plyne, že přetržení nebo stavení vydržení působí ve prospěch neb neprospěch jen té osoby, při níž se vyskytne. Uzná-li však některý correus dluh, přetrhuje se tím promlčení i proti ostatním (nález sb. »Gl. U.« č. 1405.) Promlčení, jež běží ve prospěch společníka vystoupivšího nebo vyloučeného, nepřetrhuje se právními úkony předsevzatými proti společnosti dále trvající nebo proti některému jinému společníku. Promlčení, jež běží ve prospěch společníka, v době zrušení společnosti k ní nále-

ževšího, přetrhuje se sice právními úkony proti liquidatorům, nikolik však proti některému jinému společníku (čl. 148 obch. z.).

d) Rozsudek, jímž osvobozen některý z korreů pro svou osobu, nepůsobí zároveň ve prospěch ostatních, vyjmouc ten případ, že by objektivní existence korreální obligace rozsudkem byla popřena, zvláště bylo-li tvrzeno, že závazky všech spoludlužníků v témž právním důvodu se zakládají. Ostatně jest otázka tato sporná.

3. Obojí účinek nastává při narovnání. Bylo-li totiž něco dáno neb vykonáno za účelem narovnání (§ 1380 o. o. z.), nastávají absolutní účinky, spojené s placením neb dáním na místě platu; jest-li se však někdo zavazuje od něčeho upustiti, nastávají relativní účinky vzdání se.

Kořist.

Kořist jest souhrn všech nepříteli nebo nepřátelské zemi odňatých movitých věcí.

I. Právo mezinárodní.

Dle starého práva válečného, které každou válku za vše ničící a každého nepřítele za úplně bezprávného považovalo, připadl veškerý majetek nepřátelský, který druhé straně do rukou padl, vítězi; co vítěz si nechtěl podržeti, mohl zničiti. Co při vypuknutí války se v zemi nepřátelské našlo, propadlo nepříteli jako kořist (occupatio bellica). To vztahovalo se na veškerý majetek nepřátelský. Nyní vztahuje se kořist dle zásad práva mezinárodního toliko výjimkou na majetek soukromý (viz čl. Blokáda), neboť moderní právo válečné vychází z jiných zásad; válka má ničiti zemi nepřátelskou jen potud, pokud toho nutně jest potřebí; válka směřuje toliko proti státní moci, nikoli proti jejím příslušníkům.

Soukromá práva nemají z pravidla vtrhnutím válečným žádné změny utrpěti. Nepřítel může však v zemi nepřátelské daně vypsati, naturální dávky a osobní služby požadovati, avšak majetek jednotlivců má, pokud ho není třeba k účelům válečným, zůstatí ušetřen. Kořistí válečnou jsou tedy všechny věci, které vojsku nepřátelskému nebo jednotlivcům k němu náležejícím, tedy zápasníkům se odeberou. K tomu patří beze všeho odporu veškerý válečný material nepřátelského státu a jeho vojska (zbraně, krmivo, náboje, zásoby potravin, pokladny válečné, dopravní prostředky a t. d.). Výjimkou smí se též příslušníkům nepřátelského a obsazeného státu některé věci odniti, jako na př.: soukromé zbraně nebojucích, vyžadují-li toho zásady bezpečnostní; dále předměty, které jsou nutné k určitým účelům válečným, jako na př. dobytí pevností, nebo jiného úsilovně se bránícího místa. Pojem kořisti dá se též v ten způsob vyložiti, že strany válku vedoucí rovněž na vzájem hře válečné dávají v šanc to, co s sebou při střetnutí mají. Ohledně věcí, které tvoří předmět kořisti, jest rozeznávati ty, které patří k vystrojení vojska a které válečným účelům slouží, jako na př.: pušky, zbraně, prapory — tyto patří pánu vojska, a ostatní předměty jako peníze, jednotlivé kusy výzbroje a skvosty patří vojínům, kteří kořistí. Moderní praxe válečná však neschvaluje odnětí soukromého majetku vojínům bojujícím, poraněným nebo padlým vojska nepřátelského; dle vojenských zákonů jednotlivých zemí se toto trestá. Je-li válka též na moři vedena, podléhají nejen lodě nepřátelského státu dobytí a přivlastnění, nýbrž i nepřátelské strany vztahují své právo kořisti na soukromé lodi a statky, kocábky a náradí rybářského na pobřežích vyjímaje.